

Bamble
kommune

Handlingsplan mot vold og seksuelle overgrep

2019-2023

Innhold

DEFINISJONER	4
Vold i nære relasjoner	4
Ulike former for vold og overgrep:	4
Seksuelle overgrep	4
FAKTA	5
Faktatall for Bamble	5
Ungdata 2018 for Bamble viser:	5
Nasjonale tall og omgjort til tall for Bamble:	5
Tegn på at noen har blitt utsatt for vold eller seksuelle overgrep.	6
Barn og ungdom	6
Generelle tegn hos voksne og eldre:	6
Kommunens ansvar og viktige lovverk	7
Oppdragervold	8
Det skilles mellom fire former for oppdragervold	8
Nettovergrep	9
Handlingskompetanse – trygghet til å handle.	10
Barn og ungdom som har vært utsatt for vold og overgrep gir sine ekspert råd:	11
Barneverntjenestens arbeid med saker som omhandler vold mot barn og vold i nære relasjoner.. 12	
Oppdragervold	13
Nettovergrep	13
Handlingskompetanse	13

Innledning

Kommunen har ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner ble vedtatt i K-sak 27/13. Statusrapporter for arbeidet er lagt frem hvert år fra 2015.

Handlingsplanen hadde tre mål:

- Økt kunnskap på området. Målet hadde 10 tiltak.
- Har tiltak og prosedyrer for å forebygge vold i nære relasjoner. Målet hadde 9 tiltak.
- Har tiltak for oppfølging av mennesker som rammes av vold. Målet hadde 5 tiltak.

Arbeidet mot vold og seksuelle overgrep i nære relasjoner er et kontinuerlig arbeid som i stor grad må integreres i det ordinære arbeidet som skjer i mange av kommunens tjenester. Det som er gledelig å se etter 5 års arbeid med Handlingsplanen er at de aller fleste tiltakene er gjennomført eller integrert som en del av det ordinære arbeidet.

Denne reviderte handlingsplanen vil dermed ha fokus på kun noen få områder som har behov for utviklingsrettede tiltak. Disse temaområdene er knyttet til vold og seksuelle overgrep i nære relasjoner men også overgrep der relasjonen ikke er nær.

Denne planen vil ha fokus på:

- Oppdragervold
- Nettovergrep
- Handlingskompetanse – trygghet til å handle

Samfunnets viktigste oppgave er å beskytte sine borgere. At mennesker blir utsatt for vold og overgrep angår oss alle. Arbeidet for å forebygge og bekjempe vold og overgrep må prioriteres høyt. Dette er en investering i alles fremtid.

(Opptrappingsplanen mot vold og overgrep 2017 -2021.Regjeringen)

DEFINISJONER

Vold i nære relasjoner defineres gjerne som vold mot nåværende eller tidligere partner. Det er også vold mot søsken, barn, foreldre, besteforeldre og andre i rett opp- eller nedad stigende linje, adoptiv-, foster- og steforhold. Kategorien kan også omfatte vold i langvarige omsorgs- og pleierelasjoner og nære vennskapsbånd.

Ulike former for vold og overgrep:

- **Fysisk** (slag, spark, lugging, holde fast)
- **Psykisk** (si stygge ord, kalle stygge ting, kontrollere, isolere, true)
- **Seksuell** (voldtekt, tvinge noen til seksuell handlinger)
- **Materiell** (kaste ting, knuse ting, ødelegge noe som betyr noe for deg)
- **Økonomisk vold** (Ikke ha råderett over egen økonomi, eller tvinge deg til å skrive under på økonomiske papirer som du ikke forstår innholdet av)
- **Tvangsekteskap** (å true/tvinge noen til å gifte seg mot sin vilje)
- **Kjønnslemlestelse** (omskjæring av kvinnelige kjønnsorganer)
- **Menneskehandel** (handel med kvinner, menn og barn)
- **Oppdragervold** (Fysisk eller psykisk disiplinering av barn)
- **Nettovergrep** (Digital vold som trusler, trakassering, mobbing, økonomisk utnyttning og seksuelle overgrep som skjer på internett)

Seksuelle overgrep omfatter voldtekt, overgrep mot barn, incest, blotting, beføling av person som ikke samtykker og trusler av seksuell art. Seksuelle overgrep mot barn innebærer at barn blir utsatt for seksuell aktivitet som de er for unge til å forstå eller gi samtykke til. Den seksuelle lavalderen i Norge er 16 år.

FAKTA

Vold og overgrep kan føre til alvorlige fysiske, psykologiske og sosiale problemer for de involverte. Vold i nære relasjoner skaper utrygge levevilkår for barn og voksne. Barn som er vitne til at nære omsorgspersoner blir utsatt for vold, får de samme skadevirkninger som barn som får volden direkte rettet mot seg selv.

Det er et samfunnsproblem og et folkehelseproblem. Vold har store kostnader i form av økte behov for hjelpetiltak i skolen, psykisk og fysisk helsehjelp, barneverntiltak, krisesentertilbud, sosialtjenester og politioresurser. Det anslås at vold i nære relasjoner koster det norske samfunnet mellom 4,5 og 6 mrd. kroner årlig (2010-kroner).

Faktatall for Bamble

I 2016/2017 ble det anmeldt 83 lovbrudd knyttet til vold og mishandling i Bamble.

Det har vært en betydelig økning i antall barn som utøver vold i form av slag mot voksne i barnehage og skole i Bamble. Det er levert inn flere A- og B avvik på dette.

Barnevernet i Bamble har fått en økning i antall bekymringsmeldinger hvor innholdet i meldingen har omhandlet barn vitne til vold, barn utsatt for fysiske-, psykiske eller seksuelle overgrep. I 2017 var det 30 barn og i 2018 42 barn. En stor andel av disse meldingene er knyttet til oppdragervold. Barnevernet mottok 135 bekymringsmeldinger i 2018.

Ungdata 2018 for Bamble viser:

44 jenter (25%) og 18 gutter (9%) på Bamble videregående skole har opplevd at noen mot deres vilje har befølt dem på en seksuell måte.

25 gutter (12%) og 12 jenter (7%) på videregående og ca 30 gutter (15%) og 14 jenter (9%) på ungdomsskolen i Bamble har opplevd trusler om vold og blitt slått uten å få synlige merker.

31 gutter (14%) og 26 jenter (12%) på ungdomsskolen og 34 gutter (17%) og 23 jenter (13%) på videregående har opplevde å bli truet via nett eller mobil.

10 gutter (5%) og 15 jenter (9%) på videregående og 18 gutter (8%) og 17 jenter (8%) på ungdomsskolen har opplevd at noen har lagt ut sårende bilder eller videoer av dem på nett eller mobil.

Det finnes alltid mørketall i forhold til vold og overgrep.

Nasjonale tall og omgjort til tall for Bamble:

Hvert 20. barn i Norge har opplevd alvorlig fysisk vold fra foreldrene, de fleste gjentatte ganger. Det vil si at ca.150 barn i Bamble lever med grov vold fra en eller begge foreldre.

30 prosent av alle barn har opplevd å bli utsatt for vold i sitt eget hjem. Det vil si at ca 890 barn lever med voldelige foreldre.

1 av 5 kvinner oppgir at de ble utsatt for en form for seksuelle overgrep i barndommen mens 1 av 10 menn oppgir det samme.

1 av 10 kvinner har opplevd å bli voldtatt, de fleste før de er 18 år.

Mellom 4 og 6 prosent av befolkningen over 65 år utsettes for vold eller andre former for overgrep årlig. Det vil si at ca.150 eldre over 67 år i Bamble lever i en voldsrelasjon.

Kilde: SSB, Ungdata, NKVTS (Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress)

Tegn på at noen har blitt utsatt for vold eller seksuelle overgrep.

Barn og ungdom reagerer ulikt på å bli utsatt for vold eller seksuelle overgrep. Mens noen kan bli stille og innesluttete, kan andre bli utagerende og destruktive.

Mange barn vil utvikle vansker med å regulere både følelser, tanker, oppmerksomhet, atferd. Vanskene viser seg imidlertid på forskjellige måter i ulike aldre og utviklingsfaser. Barna kan også få fysiske skader som er direkte relatert til volden eller overgrepene de blir utsatt for.

Fysiske skader hos barn bør alltid ha en god forklaring. Skader skal vekke mistanke når forklaringen som blir gitt ikke passer med skaden som blir funnet. Eksempler kan være at en beskjeden hendelse blir gitt som forklaring på en stor skade, at historien ikke stemmer med hva barnet selv kan være i stand til å klare, eller at forskjellige personer oppgir forskjellige forklaringer.

Alle skadetyper kan skyldes vold, men noen skader er vanligere som følge av vold enn som følge av uhell, ulykker og liknende.

En mer fullstendig liste tegn og symptomer som kan tyde på at et barn eller en ungdom enten er, eller har blitt, utsatt for vold eller seksuelle overgrep:

https://www.bufdir.no/vold/Vold_og_overgrep_mot_barn_og_unge/Mistenker_du_at_et_barn_er_utsatt_for_vold/

Generelle tegn hos voksne og eldre:

- Hyppig bruk av legevakt og andre tjenester for øyeblikkelig hjelp
- Den utsatte oppsøker/blir tatt med til lege sent etter skader og søker ofte helsehjelp på mange steder (fastlege, legevakt etc.) og ofte gjentakende helseundersøkelser uten sikker diagnose.
- Kontakter ofte lege for foreskriving av legemidler (enten til eget bruk eller på grunn av press fra andre til å gi fra seg medikamenter)
- Høyt eller økt bruk av alkohol, narkotika og legemidler
- Det er vanskelig for den utsatte å komme hjemmefra, avtaler endres eller kanselleres ofte av personen selv eller andre og den som utsettes for vold kommer sjelden alene til avtalene.
- Personen selv eller andre tillater ikke at det brukes tolk
- Motsigende uttalelser og stor grad av ambivalens
- Personen selv eller andre motsetter seg hjelp som krever innsyn i familien eller i parrelasjonen
- Generell endring av atferd, vedkommende har utagerende atferd, seksuelt eller på annen måte og/eller personen reagerer verbalt eller fysisk på berøring, synsinntrykk og lyd
- Vedkommende har et hjelpebehov, men får utilstrekkelig omsorg og hjelp til hygiene eller har ubehandlede medisinske eller mentale helseproblemer
- Nære omsorgspersoner eller andre familiemedlemmer har økonomiske vansker. Dette kan være både en risikofaktor for å bli utsatt for vold eller et tegn på at personen kan være utsatt for økonomiske overgrep.

For mer informasjon se: <https://voldsveileder.nkvts.no/>

Kilde: NKVTS. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

Kommunens ansvar og viktige lover

All bruk av vold er i strid med norsk lov og krenker grunnleggende menneskerettigheter.

[FNs barnekonvensjon](#) gir barn et sterkt vern som skal oppfylles. Artikkel 19 pålegger myndighetene å iverksette tiltak for beskytte barn mot alle former for vold og overgrep. Artikkel 34 pålegger myndighetene å beskytte barnet mot alle former for seksuell utnyttning og seksuelt misbruk. Artikkel 42 forplikter myndighetene å gjøre barn kjent med sine rettigheter.

[Lov om kommunale krisesentertilbud](#) forplikter kommunene til å ha et krisesentertilbud til kvinner, menn og barn. Loven krever også at det skal etableres kontakt med andre aktuelle deler av tjenesteapparatet. Se [§§ 3 og 4](#) om Individuell tilrettelegging av tilbud og om samordning av tjenester.

[Lov om barneverntjenester](#). Her finnes de mest sentrale regler i [kap. 4](#) og i [kap. 7](#), sistnevnte angår saksbehandling i Fylkesnemnda.

[Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen](#) regulerer rett til økonomisk stønad, rett til krisebolig m.m. og hjelp til personer som trenger det for å kunne overvinne eller tilpasse seg en vanskelig livssituasjon (§§ 17, 18 og 19).

[Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m.](#) gir grunnlaget for de praktiske helse- og sosialomsorgstjenester. Særlig viktig er [§ 3-3 a](#). Kommunens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep og [kap. 7](#) som omhandler individuell plan med forskrifter.

[Lov om folkehelsearbeid](#), [§4](#) gir kommunen ansvar for å forebygge fysisk og psykisk sykdom samt fremme god helse.

[Lov om folketrygd](#) omfatter NAVs regler om stønad til enslig forsørger, arbeidsavklaringspenger m.m.

[Lov om barn og foreldre](#) gir regler om barnefordeling, hvor barnet skal bo fast, samvær og eventuell deling av foreldreansvaret.

[Lov om ekteskap](#). Her vil reglene om frivillighet ved inngåelse av ekteskap, mekling ved familievernkontoret, separasjon, skilsmisse og skifteoppgjør være de viktigste.

[Lov om straff \(straffeloven\)](#). En rekke bestemmelser vil være aktuelle, særlig bestemmelsene i [kap. 26](#) om seksuallovbrudd, [§ 196](#) avvergeplikten, [§ 282](#) om mishandling i nære relasjoner og [§ 283](#) om grov mishandling i nære relasjoner, samt [§ 284](#) om kjønnslemlestelse og [§ 253](#) om tvangsekteskap.

[Lov om rettergangsmåten i straffesaker \(straffeprosessloven\)](#) har mange viktige regler, spesielt nevnes [kapittel 9](#) om retten til bistandsadvokat, [kapittel 10](#) om vitner, og [kapittel 17a](#) om besøksforbud (også i voldsutøvers eget hjem).

[Lov om helsepersonell](#) herunder §17 opplysninger om forhold som kan medføre fare for pasienter eller brukere.

Oppdragervold

Et vanlig skille mellom begrepet oppdrager vold og definisjonen av vold er at oppdragervold er instrumentell. Den brukes bevisst for å disiplinere, rettlede og oppdra barnet.

Barneloven presiserte i 2010 at det er forbud mot å slå, klapse, klype eller skade barns psykiske og fysiske helse. I Barneloven presiseres det at all bruk av oppdragervold er forbudt som oppdragelsesmetoder, det være seg fysisk: klaps, ris, spark eller risting etc., eller psykisk: degraderende snakk, nedsettende ord, sanksjoner, trusler, påføring av skam etc.

En vanlig definering av oppdragervold vil være psykisk eller fysisk disiplinering av barn, og vil ha flere gode hensikter: Korrigere barns atferd, beskytte barnet mot farer og bidra til sosialisering ved at barnet lærer samfunnets normer og regler.

Det skilles mellom fire former for oppdragervold (Judith van der Weele):

Ubevisst bruk av oppdragervold

Vold som skyldes overføring av uvaner og skadelige familietradisjoner (instrumentell). Foreldre argumenterer for at dette er den eneste måten å drive grensesetting på: «slik ble vi oppdratt, og vi har ikke tatt skade av det». Slik man selv er blitt oppdratt uten at man tenker over hva eller hvorfor man gjør som man gjør. Intensjonen er kjærlighetsbasert.

Bevisst bruk av oppdragervold

Vold som gjøres med vilje for å gjøre barnet til et godt menneske. Vold som planlagt, omsorgsfull oppdragelse (instrumentell), der foreldre argumenterer for at dette er en hensiktsmessig metode for å lære sine barn forskjellen på rett og galt. Intensjonen er kjærlighetsbasert, de vil sine barn det beste. Det handler om å «sørge for å holde barn på den smale sti. De tror på streng disiplin og herding. «Blir de for myke kommer de ikke til å klare seg» og det handler om å lære respekt

Vold som skyldes foreldrenes frustrasjon

Lav frustrasjonsterskel hos foreldre. Foreldre bruker vold (impulsivt) fordi de selv sliter med psykiske lidelser, sosiale problemer, problem i arbeidslivet, de kan være traumatisert, rusavhengige eller har andre belastninger og helsemessige årsaker. En stor belastningsfaktor ved denne formen er at den er svært uforutsigbar.

Systematisk familieterror med grovere vold og psykisk mishandling

Familieterrore. Oppdragervold som systematisk ledd i familieterror (impulsiv og instrumentell). Denne volden er fryktstyrt og inneholder sadisme.

Skillet mellom den instrumentelle og den impulsive oppdragervolden må ikke føre til bagatellisering av hvilke potensielle skadevirkninger begge former påfører barnet. Den impulsive oppdragervolden er ofte spontan og ukontrollert, styrt av sterke følelser, slitne eller traumatiserte foreldre, påvirket av rusbruk etc.

Nettovergrep

Nettovergrep, eller digital vold, er trusler, trakassering, mobbing, økonomisk utnytting og seksuelle overgrep som skjer på internett. Dette kan være straffbare handlinger. Overgrep på nett har ingen tydelig definisjon. Det er heller ikke en egen form for overgrep, men en arena hvor overgrep kan foregå.

Krenkende atferd på nett kan foregå på flere ulike måter. Det kan for eksempel starte med en samtale på et sosialt nettsamfunn eller på SMS, og gå fra språklig sjikane til seksuelle overgrep.

Eksempler på nettovergrep eller digital vold:

- trakasserende og stygge meldinger på internett
- trusler eller tvang via meldinger om spredning av private, seksualiserte bilder og filmer
- å bruke et seksualisert språk til noen som ikke vil det (verbale krenkelser)
- å sende bilder og filmer med et seksualisert eller voldelig innhold til noen som ikke har samtykket, eller til noen man ikke har en jevnbyrdig relasjon med, for eksempel en person med utviklingshemming
- seksuell utpressing, for eksempel ved å få en person til å
 - skrive om seksuelle fantasier
 - kle av seg/strippe
 - posere
 - ta nakenbilder
 - ta på seg selv
 - utføre samleielignende handlinger foran et webkamera
- direkteoverføring av overgrep
- direkteoverføring av samleie under fysisk eller psykisk tvang
- bestilling av direkteoverførte overgrep
- overvåking og kontroll via mobiltelefon eller sosiale medier
- å eksponere noen for et seksualisert språk
- bytte og salg av seksuelle tjenester
- seksuelle overgrep som følge av nettmøter eller kontakt på spill-/chattesteder
- økonomisk utpressing, identitetstyveri eller utnytting
- sende bilder og filmer av voldshandlinger

Antallet tips som kommer inn til Kripos relatert til mistanke om straffbar nettrelatert seksuell aktivitet har økt fra 900 i 2015 til 5 300 i 2017. Samtidig forteller politiet at det er en tendens til at sakene de jobber med, blir grovere.

Handlingskompetanse – trygghet til å handle.

Det er viktig at alle som blir vitne til eller utsatt for vold og seksuelle overgrep skal vite hva de må gjøre for å få eller gi hjelp.

I 2016 sendte Bamble kommune ut en informasjonsbrosjyre som het: «Hva gjør jeg når jeg er bekymret for at noen blir utsatt for vold eller seksuelle overgrep i nære relasjoner?» Denne gikk til alle husstander i kommunen. Den skal digitaliseres og i tillegg fornyes med ny kunnskap slik at informasjonen er tilgjengelig via kommunens hjemmeside.

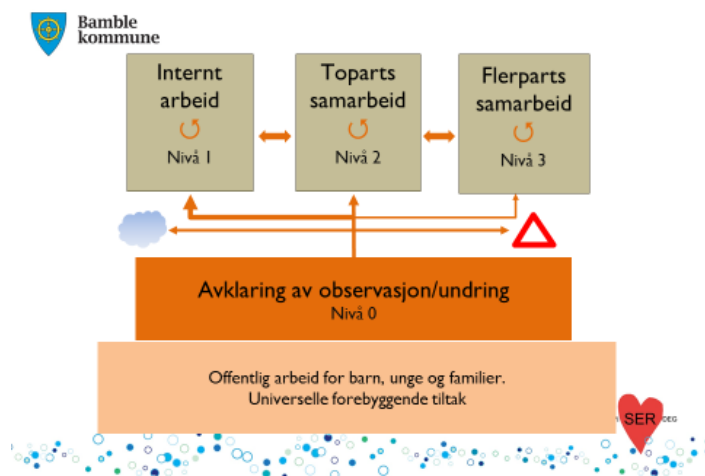
Det at ansatte i kommunen har kunnskap og kompetanse om vold i nære relasjoner er en viktig forutsetning for å kunne iverksette gode forebyggende tiltak, kunne avdekke vold og ivareta voldsutsatte. Kunnskap om voldens omfang, årsaker, karakter og konsekvenser samt utsattes behov for hjelp er avgjørende for god kvalitet i tjenestene. Det er også viktig å bidra til at voldsutøver får nødvendig hjelp. Gode, nyttige og viktige nettsider til hjelp: <https://voldsveileder.nkvt.no/>
https://www.bufdir.no/vold/TryggEst/Verktoy_og_ressurser/

Barn og unge må få mer kunnskap om hva som ikke er lov. Barneombudet anbefaler at de får alderstilpasset opplæring i hva som er gode og dårlige relasjoner, retten til utvikling, kropp, seksualitet, grenser, vold, overgrep og retten til beskyttelse. Barn og unge må selv få medvirke i hvordan denne opplæringen skal foregå. De må få mulighet til å være aktive deltakere i undervisningen i form av samtaler og diskusjoner.

Barn og ungdom må sikres tilgang på voksne de opplever som trygge og tilgjengelige.

Barneombudet anbefaler at skoleeier og rektor må sikre at det er voksne på skolen som barn kan snakke med om vanskelige ting. Dette må være voksne som har kunnskap om vold og seksuelle overgrep, hvilke signaler de skal være oppmerksomme på, hvordan de skal snakke med barn om vanskelige ting og hvordan de skal reagere når barn forteller. Helsesøstre, miljøterapeuter og sosiallærer vil være sentrale personer i dette arbeidet. De må kjenne barna, de må være tilstede og ha tillitt blant barna på skolen.

De voksne må kunne tolke barns signaler og være trygge på hva de skal gjøre. Det er ikke en tjeneste som har særlig ansvar for barn og unge utsatt for vold og overgrep. Dette er derfor alle ansattes ansvar. De tjenestene med særlig kompetanse om barn og familier i risiko har spesielt oppfølgingsansvar. Vi har i Bamble utarbeidet en *Handlingsveileder for barn og unge som vekker bekymring*.

Barn og ungdom som har vært utsatt for vold og overgrep gir sine ekspert råd:

Hvordan hindre at vold og overgrep skjer?

Barn må få mer informasjon om hva som er greit, og at det ikke er normalt å leve med vold og overgrep. Informasjon om hva som er rett og galt, grenser og om egen kropp må gis i veldig ung alder, helst barnehage. Det må ikke være noe ekstraordinært men være vanlig del av undervisning og læreplaner. Minoritetsfamilier må få mer kunnskap om psykisk vold og hjelp til å tenke annerledes.

Hvordan oppdage vold og overgrep?

Barn må få flere muligheter til å si fra. Spør alle barn i skolen om det skjer noe hjemme som ikke er greit. Voksne må være oppmerksomme på små signaler, om noe endrer seg, ikke finn andre forklaringer om du ser signalene. Ta alle signalene på alvor. Hjelpere må ikke bare henvende seg til de voksne.

Hvem kan oppdage vold og overgrep?

Alle som jobber med barn og ungdom. De som jobber med voksne som har psykiske problemer eller rus må være ekstra oppmerksomme på hvordan barna har det. De må få mer kunnskap om hva de skal se etter og vite når de skal sende bekymringsmelding eller melde fra til politiet.

Hvordan bør en hjelper være?

Rolig, imøtekommende, omsorgsfull, ærlig, snill, tålmodig, interessert, oppmuntrende, hyggelig, forståelsesfull og fortrolig. Vis at du vil hjelpe. Være modig, tåle det du hører og stå i det. Hold løfter og ikke være ne du ikke er. Barn vet når du er ekte.

Om å ta barn på alvor

Tro på barnet, ta det på alvor og gjør noe med det når barnet sier fra. Ikke fortell til foreldrene hva barnet har fortalt.

Om å gi råd og hjelp

Bli kjent og skap trygghet først. Fortell hva du gjør og skap forutsigbarhet. Tørr å spørre, vær direkte men gå forsiktig frem med forståelige spørsmål. Kom med forslag, barnet vet jo ikke hva du kan hjelpe med. Det må være lett å gjøre avtale, vær fleksibel på sted å prate og viktig å få snakke når man trenger det og slippe når en ikke vil. Ikke avbryt og gi rom for å snakke om andre ting som er gøy også.

Hva voksne ikke skal gjøre

Ikke overse signaler barnet sender ut om at noe er galt. Ikke slutt å spørre selv om barnet ikke forteller noe de første gangene. Ikke fortell videre til de som utøver volden. Det kan være farlig for barnet og det kan gå lang tid om det våger å fortelle igjen om de noen sinne gjør det. Ikke lov noe du ikke kan holde. Ikke gjør ting uten at barnet vet det, da mister det tillitt. Barnet behøver støtte og forståelse, ikke medlidenhet. Ikke fokuser på atferden min, se MEG.

For utfyllende ekspertråd fra barn og unge se:

http://barneombudet.no/wp-content/uploads/2018/03/Barn_og_unge_vold_og_overgrep.pdf

<https://www.forandringsfabrikken.no/kunnskapsenter>

Barneverntjenestens arbeid med saker som omhandler vold mot barn og vold i nære relasjoner

Lov om barneverntjenester § 1-1: Barneverntjenesten skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår

Barneverntjenesten skal informeres når det er mistanke om eller avdekket at barn, ungdom eller deres foreldre blir utsatt for eller utøver vold og seksuelle overgrep.

I de tilfeller hvor barneverntjenesten mottar bekymringsmeldinger om vold mot barn /barn vitne til vold i nære relasjoner, må barneverntjenesten foreta en risikovurdering av alvorlighetsgraden på meldingen. Barneverntjenesten har (på samme måte som andre) en avvergeplikt etter Straffeloven og dersom forbrytelser mot barnet ikke kan avverges ved å iverksette egne tiltak i familien, inntreer barneverntjenestens plikt til å anmelde forholdet til politiet.

I saker som omhandler vold og overgrep mot barn skal barneverntjenesten vurdere hvorvidt barnet kan fortsette å bo i hjemmet. Ved akutte plasseringer av barn skal det foreligge en risiko for at barnet blir *vesentlig skadelidende* om det ikke flyttes. Barneverntjenesten skal vurdere de påkjenninger det vil være for et barn å bli fjernet fra sine foreldre opp mot å bli boende i hjemmet med oppfølging fra barneverntjenesten.

I saker hvor barn forteller om at de har blitt utsatt for fysiske eller psykiske overgrep fra sine omsorgsgivere vil barneverntjenesten i de fleste tilfeller snakke med barnet før man kontakter foreldrene. Etter samtalen med barnet gjennomføres samtale med foreldrene hvor de vil få informasjon om bekymringen og om barnesamtalen som er gjennomført.

I det videre arbeidet med familien vil det vurderes hvorvidt barneverntjenesten kan iverksette egnede tiltak som vil ivareta barnets trygghet i hjemmet.

Når barn er modige og forteller om vold er det den viktigste konsekvensen til at volden opphører og at voldsutøver erkjenner sin handling.

TILTAK

Oppdragervold

Tiltak	Ansvar
Tilby foreldreveiledningskurset ICDP (International child development programme) på arabisk og somali.	VIVA
Tilby foreldreveiledningskurset CosP (Circle of security – trykghetssirkelen)	Helsestasjon
Helseundersøkelse og helsesamtalen i helsestasjon, hos jordmor og skolehelsetjenesten skal tematisere forhold relatert til vold, overgrep og omsorgssvikt.	Helsestasjon
Barnevernstjenesten og flyktninghelsetjenesten samarbeider om veiledning og undervisning i tema vold, overgrep og omsorgssvikt.	Barnevern, flyktninghelsetjenesten og VIVA

Nettovergrep

Tiltak	Ansvar
Foreldremøter og undervisning i barneskolen og ungdomsskolen i tema nettvett.	Politi, SLT, skole, miljøterapeut og skolehelsesykepleier
«Me-Too» i skolegården. Jobbe med språkbruk og holdninger hos elever for å fremme respektfullt språk og respekt for andres grenser. Dette gjøres i samarbeid med elevene og foreldrene.	Skolene, skolehelsesykepleier og miljøterapeut.

Handlingskompetanse

Tiltak	Ansvar
Videreutvikle Handlingsveilederen når barn eller unge vekker bekymring. Den skal være kjent av alle ansatte som jobber med barn, unge og familier. Den skal vise ansatte hva de må gjøre når de mistenker, identifiserer, avdekker eller skal følge opp barn og familier som er utsatt eller vitne til vold eller seksuelle overgrep.	Gina Thorbjørnsen. arbeidsgruppen og styringsgruppe for barn og unge.
TERMA kurs (terapeutisk møte med aggresjon) tilbys alle ansatte (ligger i kompetanseplanen til kommunen)	Halen gård kompetansesenter og helse og omsorg
Utarbeide egen nettside på kommunens side med informasjon om tema og linker til gode nettsider.	

Gi barn og ungdom kompetanse om vold og overgrep ved å ta i bruk anerkjente program for barnehage og skole som www.jegvet.no	Skole, helsesykepleier og miljøterapeut
Gi ansatte som jobber med mennesker med nedsatt funksjonsevne handlingskompetanse www.vernmotovergrep.no	Miljøarbeidertjenesten, spesialiserte helsetjenester, PPT, skolehelsetjenesten og helsestasjon
Gi ansatte kompetanse på å ta den nødvendige samtalen. www.snakkemedbarn.no	Styringsgruppe for barn og unge
Øke barn og ungdoms handlingskompetanse når de opplever uønskede holdninger og hendelser. Lære dem hvordan og til hvem skal de si fra.	Barnehage, skole, helsestasjon, skolehelsetjenesten, miljøterapeuter
Kompetanseteam i skole og barnehage skal ha en fagdag om «Barn som slår».	Kommunalsjef Skole- barnehage og kommunalsjef Kultur og oppvekst.
Alle virksomheter i kommunen skal ha rutiner for hvordan forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.	Alle virksomheter